

Verksamhetsplan 2023 (2024–2025)

Regionala utvecklingsnämnden - RUN

Innehållsförteckning

Regionala utvecklingsnämnden - RUN	0
1 Inledning	2
1.1 Grunduppdraget.....	2
1.2 Ägarstyrning/löpande uppsiktsplikt	3
1.3 Inriktning för planperioden	4
2 Målområden.....	6
2.1 Målområde 1: Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling	6
2.1.1 Mål: Vi agerar som en sammanhållande kraft för en hållbar samhällsutveckling	6
2.1.2 Mål: Vi främjar förutsättningarna för god och jämlik folkhälsa i Västernorrland.....	10
2.2 Målområde 2: Region Västernorrland utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård	11
2.3 Målområde 3: Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet.....	12
2.3.1 Mål: Vi erbjuder attraktiva arbetsplatser för medarbetare och chefer.....	12
2.3.2 Mål: Vi främjar samarbete, innovation och utveckling	12
3 Ekonomi	14
3.1 Ekonomiska mål	15
3.2 Ekonomiska ramar.....	15
4 Konsekvenser och riskbedömning	16

1 Inledning

Nämndens verksamhetsplan bygger på regionfullmäktiges fastställda regionplan 2023–2025, med dess långsiktiga målsättningar. Verksamhetsplanen upprättas för tre år, samma tidsperiod som regionplanen för aktuell period.

Till respektive målområde i regionplanen finns specifika mål angivna för tre års sikt, samt ekonomiska mål. Målnivåer för nämnden anges därför för tre år men med fokus på kommande planeringsår.

Verksamhetsplanen följs löpande upp i form av delårs- och årsrapport samt genom dialog månadsvis mellan nämnd och förvaltning.

1.1 Grunduppdraget

Regionala utvecklingsnämnden (RUN) ansvarar för Region Västernorrlands arbete med:

- regionalt utvecklingsansvar
- tillväxt- och kompetensutvecklingsfrågor
- kultur och folkbildning
- miljö, hållbarhet och folkhälsa
- kollektivtrafik och infrastrukturfrågor

Till detta ansvar hör även ett ekonomiskt ansvar samt ansvar för att budget upprättas och följs upp. Nämnden förfogar över regionanslag för uppdraget. Finansieringen är förstärkt genom statliga medel enligt:

- anslag till regional kultur genom kultursamverkansmodellen, Kulturrådet,
- anslag till regionala folkhögskolor genom Folkbildningsrådet,
- projekt- och företagsstöd, så kallade 1:1-medel,
- samt förvaltningsanslag för det regionala utvecklingsuppdraget.

Till detta ska de statliga medlen genom den regionala infrastruktur och transportplanen adderas.

Regional utveckling driver löpande cirka 20 externt finansierade egna projekt, i varierande omfattning. Genom dessa undersöks nya uppdrag, kunskap stärks och resurser mobiliseras för hållbar regional utveckling. Vidare deltar förvaltningen i andra projekt, vilka drivs av annan part, för planperioden är dessa färre än 10. Nämnden har ett uppdrag att initiera och stödja arbetet med denna ”projektportfölj”.

Region Västernorrland är huvudman för:

- Hola folkhögskola med kursgård i Prästmon och filial i Sollefteå
- Ålsta folkhögskola i Sundsvall med kursgård i Fränsta
- Örnsköldsviks folkhögskola

Nämnden är styrelse för regionens egna folkhögskolor, och ansvarar för drift och förvaltning av tillgångar samt beslutar om kursutbudet.

1.2 Ägarstyrning/löpande uppsiktsplikt

Nämndens löpande ägarstyrning

Nämnden ska under planperioden medverka till att fortsatt utveckla Region Västernorrlands så kallade ägarstyrning. En utvecklad ägarstyrning är prioriterad av de uppdrag som nämnden organiserat i annan association än förvaltning.

Följande juridiska personer har finansiering från nämndens budget, och nämnden ansvarar för den löpande ägarstyrningen:

Namn	Typ av juridisk person
Kollektivtrafikmyndigheten (KTM)	Kommunalförbund
Norrlands Nätverk för musikteater och dans	Kommunalförbund
Almi Mitt AB	Aktiebolag
Nya Ostkustbanan AB	Aktiebolag
Scenkonst Västernorrland AB	Aktiebolag
Stiftelsen Läsmuseet Västernorrland	Stiftelse
Samordningsförbundet i Härnösand Timrå	Samordningsförbund
Samordningsförbundet i Kramfors	Samordningsförbund
Samordningsförbundet i Sollefteå	Samordningsförbund
Samordningsförbundet i Sundsvall	Samordningsförbund
Samordningsförbundet i Ånge	Samordningsförbund
Samordningsförbundet i Örnsköldsvik	Samordningsförbund
Föreningsarkivet Västernorrland	Förening

Nämnden ska även vara en aktiv partner och medverka till utveckling av North Sweden European Office, North Sweden Stockholm Office och samverka genom Kvarkenrådet.

1.3 Inriktning för planperioden

Länets regionala utvecklingsstrategi för 2020 – 2030 (RUS) vägleder arbetet inom regional utveckling. Samverkansmetoder med andra samhällsaktörer är fortsatt viktiga att utveckla, där behöver civilsamhället inkluderas på ett tydligare sätt.

En strategisk plan, under RUS, med fokus i ett kortare perspektiv finns beslutad. Analys och uppföljning av RUS samt den strategiska planen är prioriterat och ska fortsatt utvecklas.

Region Västernorrlands verksamhet ska utgå från olika målgruppers behov och förutsättningar. För detta arbete är de horisontella perspektiven vägledande. Perspektiven ska genomsyra verksamheten och beaktas vid planering, beslut, genomförande och uppföljning.

Omvärldens krav på regionen är höga och nya frågor kan bli aktuella att hantera under planperioden. Offentliga resurser som krymper förutsätter en ännu högre grad av gemensam mobilisering. Det vi ser idag är följande utmaningar och förflyttningar som behöver göras:

- **MILJÖ och HÅLLBARHET**
Hållbarhetsfrågan är mer angelägen än någonsin, både lokalt och globalt. Samhället måste fortsätta existera och utvecklas inom de planetära gränserna*. Passerar vi dessa gränser riskerar vi att förlora naturens förmåga att kunna ge oss mat, andra resurser och ekosystemtjänster, som vi idag tar för givna. Arbetet får inte ske på bekostnad av att mänskliga rättigheter kränks. RUS vilar på Agenda 2030, och arbetet är starkt prioriterat. Fokus ligger även på att genomföra Region Västernorrlands egna hållbarhetsplan med målsättningar inom folkhälso-, miljö och klimat.

(Begreppet "planetära gränser" pekar ut miljöprocesser som skapar stabilitet för livet på jorden. Alla dessa processer påverkas av människans aktiviteter.)*

- **KOMPETENSFÖRSÖRJNING**
Kompetensfrågan är en av de viktigaste frågorna för länets utveckling och konkurrenskraft. Några av nämndens uppdrag inom området är: samordning, strategisk ledning och kraftsamling av insatser och resurser för näringsliv och offentliga verksamheters behov av kompetensförsörjning.
- **DIGITALISERING**
Nämnden ska arbetat för att realisera Region Västernorrlands digitaliseringspolicy för organisationen. I det regionala utvecklingsansvaret ligger uppdrag som digitaliseringskoordinering samt bredbandskoordinering för utveckling av länet.

- **KULTUR OCH FOLKBILDNING**
Att genomföra beslutade regionala planer är prioriterat. Det gäller den regionala kulturplanen, den regionala biblioteksplanen och Region Västernorrlands folkhögskoleplan. Fortsatt utvecklad samverkan med relevanta aktörer, kommuner, civilsamhälle ska ske, inte minst genom kultursamverkansmodellen.
- **KOLLEKTIVTRAFIK**
Under mandatperioden 2019–2022 har den styrande majoriteten arbetat med kollektivtrafikfrågor med utgångspunkt i Region Västernorrlands kollektivtrafikpolitiska policy, som kompletteras med en flerårig plan (fyra år) samt årliga handlingsplaner.

Under mandatperioden har flera beslut fattats av regionen:

- att föra över Västernorrlands aktier i AB Transitio och Norrtåg AB från KTM till regionen,
- att utreda förutsättningarna för att föra över huvudmannskapet för beställningscentralen (Din Tur Kundcenter i Ånge) från KTM till regionen
- att säga upp KTM:s styrande dokument för omförhandling av de styrande principerna för organisering och finansiering av den regionala kollektivtrafiken i Västernorrlands län.

Med anledning av denna process så har Region Västernorrland beslutat pausa arbetet att föra över aktier och verksamhet till regionen.

Med anledning av nämnda förutsättningar bör nämnden påbörja ett arbete med att se över fattade beslut som ännu inte effektuerats. Nämnden bör också engageras i pågående förhandlingar och ställningstaganden som rör långsiktig organisering och finansiering av regional kollektivtrafik. Syftet är att formulera en inriktning och arbetsordning i en fyraårig plan (2023-2026) och en årlig handlingsplan (2023).

Den långsiktiga ambitionen som beskrivits i regionplanen är att ansvaret för såväl ekonomi som trafik förs över från länets sju kommuner till Region Västernorrland. För det krävs att regionen och kommunerna kan komma överens om en skatteväxling.

2 Målområden

2.1 Målområde 1: Ett attraktivt Västernorrland med hållbar utveckling

2.1.1 Mål: Vi agerar som en sammanhållande kraft för en hållbar samhällsutveckling

ETT LÅNGSIKTIGT HÅLLBART VÄSTERNORRLAND

Region Västernorrland bidrar och skapar förutsättningar för ett hållbart län och en hållbar organisation.

- **RUS OCH AGENDA 2030**
Den regionala utvecklingsstrategin vilar på Agenda 2030, och grön omställning är starkt prioriterat. Nämnden har en viktig roll för arbetet genom det regionala utvecklingsansvaret.
- **ENERGIKONTORET VÄSTERNORRLAND**
Genom Energikontoret Västernorrland har nämnden ett ansvar för energieffektivisering och minskad klimatpåverkan tillsammans med lokala och regionala aktörer i länet. Ambitionen är att fortsatt utveckla energikontoret som en viktig resurs för Västernorrland, med nära kopplingar till den regionala utvecklingsstrategin.
- **HÅLLBARHETSPLAN FÖR REGION VÄSTERNORRLAND**
Nämnden ansvarar för genomförande och uppföljning av den fastställda hållbarhetsplanen för Region Västernorrland. För 2023 är temat ”*Vi arbetar för att varje människa ska må bra*”. Nämnden bidrar genom detta även till organisationens arbete med miljöledningssystemet, ISO 14001.
- **FOLKHÄLSOARBETET I LÄNET**
Nämnden har ett ansvar för att fortsatt utveckla folkhälsoarbetet för ökad andel invånare med god och jämlik hälsa. Detta är en viktig del i genomförandet av de svenska folkhälsomålen, Agenda 2030 och för att nå en hållbar utveckling.

ETT MODIGT LEDARSKAP

Region Västernorrland bidrar och skapar förutsättningar för ett sammanhängande och robust län, genom utveckling av det regionala utvecklingsansvaret. Det samlade politiska ledarskapet för länet utgör Regionala samverkansrådet. Uppdraget styrs av den regionala utvecklingsstrategin, underliggande planer och den strategiska planen. För 2023 finns en budkavle från tidigare mandatperiod att inleda den nya mandatperioden utifrån.

- **FOKUS PÅVERKAN**
I den strategiska planen är påverkansarbete prioriterat för 2023 och en påverkansagenda ska tas fram gemensamt för att styra arbetet. Agendan ska utgå från prioriteringarna i

RUS och identifiera övergripande påverkansfrågor - men samtidigt lämna utrymme för oförutsedda frågor. Agendan bör peka på verktygen för påverkansarbetet och beskriva det övergripande arbetssättet. Arbetet ska vara strukturerat och syfta till att stärka en gemensam röst, både på nationell nivå och på EU-nivå. Arbetet är samordnat över länsgränserna och sker tillsammans med andra relevanta aktörer både nationellt och internationellt. Viktiga samverkansformer är exempelvis Europaforum Norra Sverige, North Sweden European Office, North Sweden Stockholm Office och Kvarkenrådet. Tillsammans med samma regioner ska nämnden utveckla projektet North Sweden Stockholm Office. Projektet pågår till hösten 2024.

På liknande vis ska nämnden bidra till utveckling av nätverket Europaforum Norra Sverige. Arbetet utgår från ett fastställt program. För samtliga uppdrag finns ambitioner att hitta ett sammanhållet arbete med opinionsbildning och påverkan för att utveckla norra Sverige.

- **NY PROGRAMPERIOD – NYA MÖJLIGHETER**

Den nya programperioden inom EU:s struktur- och investeringsfonder för med sig stora möjligheter till finansiering av utvecklingsinsatser i regionen. Ordförandeskap med tillhörande sekretariat ska byggas upp i Västernorrland. En funktion för projektfinansieringsrådgivning planeras.

- **REGIONAL PLANERING – ETT GEMENSAMT UTVECKLINGSOMRÅDE**

I Norra Sverige inklusive Västernorrland sker stora industriella etableringar de närmaste åren. Det ställer stora krav på regional fysiska planering. Region Västernorrland är en viktig aktör i detta samhällsbygge. Nämnden ska följa utvecklingen och utveckla området genom sin roll som regionalt utvecklingsansvarig aktör.

- **ETT FUNKTIONELLT OCH SAMMANHÅLLET TRANSPORTSYSTEM**

Regionen ansvarar för den regionala infrastrukturplaneringen kring transporter och har också ett samordnande ansvar för bredbandsutbyggnad i länet. Nämnden är därför drivande i regionala partnerskap och bolag med målet att åstadkomma en utbyggd järnväg som klarar snabbare, längre och tyngre tåg så att fler resor och transporter kan gå på järnväg:

Botniska korridoren

Fortsatt arbete planeras utifrån projektplan inklusive plan för finansiering 2023 – 2026.

Nya Ostkustbanan

Arbetet med strategisk samverkan för utbyggnad av dubbelspår på Ostkustbanan fortsätter. Regionen är drivande i denna samverkan som syftar till att få till stånd investeringar längs järnvägssträckningen.

Mittstråket

Samverkan för utveckling av Mittstråket fortsätter. Målet är kortare restider, mer funktionella arbetsmarknadsregioner samt ökad attraktivitet för godstransporter på järnväg.

- **EN OMSTÄLLNING INOM SAMTLIGA DIMENSIONER**

Nämnden ska verka för omställning till hållbar utveckling inom samtliga hållbarhetsdimensioner.

- **NÄRINGSLIVET SPELAR EN VIKTIG ROLL**

Ett långsiktigt, sammanhållet främjande arbete skapar goda förutsättningar för tillväxt. Det gäller både företag, innovationer och etableringar. Tillsammans med länets kommuner ska nämnden leda och skapa förutsättningar för detta genom en gemensam struktur och genom långsiktiga finansieringsbeslut.

Ett annat viktigt verktyg för att skapa tillväxt är möjligheten att fördela projekt- och företagsstöd. Dessa ska bidra till näringslivets och samhällets hållbara omställning. För att stärka regionens konkurrenskraft ska smart specialisering användas för att identifiera och prioritera områden med potential för tillväxt.

EN ATTRAKTIV REGION FÖR INVÅNARE OCH BESÖKARE

Västernorrland som plats har mycket att erbjuda invånare och besökare. Trots det når ingen av länets kommuner sina mål när det gäller befolkningstillväxt. Platsens attraktivitet måste därför stärkas av det regionala utvecklingsarbetet. Attraktivitet styrs av fysiska förutsättningar och service men även attityder och den kultur som råder.

Ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv är en förutsättning för tillväxt. Nämndens uppdrag är att bidra till att företag och entreprenörskap stärks, att nya företag etableras och att det finns tillgång till kapital för företagens behov. Genom smart specialisering utvecklas näringslivets styrke- och utvecklingsområden vilket väntas leda till ett mer robust och innovativt näringsliv.

Ett funktionellt och sammanhållet kollektivtrafiksystem för hållbart resande som sätter resenären i fokus ger möjlighet för människor att bo och verka i hela Västernorrland, gör det möjligt att pendla till arbetet, mellan orter i länet och över länsgränser. Det skapar också förutsättningar så att företag kan etablera och utveckla sina verksamheter i länets alla kommuner. För att lyckas med ambitionen krävs en skatteväxling. Det innebär att det samlade ansvaret för såväl ekonomi som trafik förs över från länets sju kommuner, genom skatteväxling, till Region Västernorrland.

- **BESÖKSNÄRING OCH SERVICE PÅ LANDSBYGD**

Ett väl fungerande samarbete med aktörerna inom besöksnäringen lägger grund för platsens attraktivitet. Översynen av struktur och samarbetsformer inom besöksnäringen ska ske under 2023. Det nya regionala serviceprogrammet ska lanseras och implementeras.

- **FÖRBÄTTRAD KOLLEKTIVTRAFIK**

En övergripande målsättning är att säkra en samhällsekonomiskt effektiv och hållbar regional kollektivtrafik för invånare, besökare och näringsliv i Västernorrland. Arbetet ska ske i samverkan med kommunerna, Kollektivtrafikmyndigheten och Trafikverket.

Arbetet ska ge en ökad samordning av kollektivtrafik i regionen. Arbetet ska göras i

förhållande till angränsande regioner och inom samägda verksamheter som exempelvis Norrtåg AB. Nämnden ska arbeta för att utveckla den regionala och nationella järnvägstrafiken. Bussar ska komplettera tågen - som är den regionala stommen.

Arbetet med att uppfylla målen i de styrande dokumenten bör under planperioden bli bättre och takten för kostnadsökningar ska bromsas. Åtgärder för att öka intäktsggraden över tid behöver prioriteras.

- **ÖKAD SAMORDNING AV SJUKRESOR MED KOLLEKTIVTRAFIK**

Sjukresekostnaderna ökade väsentligt under pandemin då de flesta resor i kollektivtrafik upphörde och samordningen inte kunnat genomföras i taxi. En återgång till en hög nivå av samordning, fler kollektiva resor är målsättningen under planperioden. Nämnden ska verka för ett ökat resande i klimatsmarta alternativ. Att införa digitala färdbevis både för resor inom och utom länet är en prioriterad fråga.

Nämnden, och därmed förvaltningen tog 2022 över ansvaret för sjukresereglementet från regionledningsförvaltningen. Ett utvecklingsarbete pågår, bland annat i samverkan med Norra sjukvårdsregionförbundet (NRF).

- **KOMPETENSFÖRSÖRJNING – FÖR LÄNETS UTVECKLING**

Kompetensförsörjningen är en avgörande fråga för länets utveckling, Ökad samordning av aktörer som har ansvar och kan påverka inom området behöver bli bättre. Vi behöver också öka användningen av verktyg som validering, analys samt prognos och matchning för att bidra till en mer gynnsam utveckling inom området.

Länets folkhögskolor spelar en viktig roll för att utjämna utbildningsklyftor och höja bildningsnivån. Folkhögskolorna skapar möjligheter för att alla ska få grundläggande behörighet från grundskola och gymnasium.

- ✓ Fortsatt prioriterat är att utveckla Region Västernorrlands folkhögskolor så att kursutbudet än mer bidrar till att deltagarna kan påverka sin livssituation och delta i samhällsutvecklingen.
- ✓ Samverkan mellan folkhögskolorna och samordningsförbunden ska stärkas.
- ✓ Folkhögskolorna är viktiga aktörer i den regionala kompetensförsörjningen med yrkeskurser och eftergymnasiala kurser, och i det regioninterna samarbetet kring exempelvis vård- och språkutbildningar.

Folkhögskolorna finansieras till största del av statsbidrag. Statens mål för folkbildningen vägleder både nämnden och förvaltningen.

Genom biblioteksutveckling och samverkan med studieförbunden verkar nämnden för ett brett folkbildande uppdrag och livslångt lärande. Ett hållbart och demokratiskt samhälle främjas genom tillgång till kunskap och fri åsiktsbildning, inte minst genom ökad digital delaktighet och läsfrämjande.

- **KULTUR MED BREDD, SPETS OCH RELEVANS**

Den nya kulturpolitiska policyn och de nya planerna inom kultur, bibliotek och folkbildning ska implementeras och genomföras under planperioden. Nämnden har en ledande roll för att främja utvecklingen av kulturen genom

kultursamverkansmodellen. Nämnden ska fortsatt verka för att kultur med bredd, spets och relevans utvecklas och görs tillgänglig i alla delar av länet.

Nämnden verkar inom kultur- och bildningsuppdraget för att öka möjligheterna till konstnärlig utbildning och utveckling i länet. Västernorrland ska vara en plats där professionella utövare inom kulturområdet kan leva och utvecklas. Tillgången till konst och möjlighet att uttrycka sig ska stärkas, inte minst för unga i Västernorrland.

Tillsammans med andra aktörer ska Region Västernorrland verka för en hållbar samhällsutveckling och stärkt tillgänglighet till kulturarv inom ramen för det strategiska kulturarvsprogrammet för Västernorrland.

2.1.2 Mål: Vi främjar förutsättningarna för god och jämlik folkhälsa i Västernorrland

Indikator - kvantitativ	Utfall 2020 (läsåret 2019-2020)	Utfall 2021 (läsåret 2020-2021)	Målnivå 2023	Målnivå 2025
Självskattad hälsa åk 1 gymnasiet (kön) -Andel som uppger att de mår bra/mycket bra	Gymnasiet år 1 Flickor 70% Pojkar 87%	Gymnasiet år 1 Flickor 69% Pojkar 86%		

Indikator - kvalitativ

Identifiera och etablera en långsiktig lösning för att samla in och ta ut data som visar på elevhälsan i länet.

Nämnden ska under 2023 fortsätta att utveckla folkhälsoarbetet i två övergripande spår – genom utvecklingen av god och nära vård, och genom samverkan med andra aktörer verka för hållbar regional utveckling i länet.

Länsstyrelsen har fått uppdrag av regeringen att stödja den regionala implementeringen av den nationella folkhälsopolitiken. Folkhälsomyndigheten ska i sin tur stödja länsstyrelserna i deras uppdrag. Delar av folkhälsoarbetet faller inom ramen för regionens hälso- och sjukvård samt regionala utvecklingsansvar - så samverkan med länsstyrelsen blir av stor vikt.

FÖRFLYTTNING FRÅN SJUKDOM TILL HÄLSA OCH FÖREBYGGANDE INSATSER

Regionens folkhälsoinsatser ska bidra till att öka andelen invånare med god hälsa och minska andelen med ohälsa. En ohälsa som blir följd av ojämlika livsvillkor och levnadsvanor. Insatserna ska underlätta för individen att ta eget ansvar, agera på ett sätt som värnar hälsan samt förebygga ohälsa.

I regionens omställningsarbete mot en god och nära vård flyttas fokus från sjukdom och behandling till insatser som främjar hälsan och förebygger sjukdom. Förflyttningen förväntas

bidra till en friskare befolkning, vilket är en grundläggande regional utvecklingsfråga i omställning mot ett långsiktigt hållbart län.

En viktig del i nämndens ansvarsområde för en god och jämlik folkhälsa och som regionalt utvecklingsansvarig aktör – är att systematiskt följa och rapportera befolkningens hälsoläge. Mat och fysisk aktivitet är kopplade till några av de främsta orsakerna till sjukdom och förlorade friska levnadsår i Sverige. Kopplat till detta ska nämnden verka för minskat stillasittande, ökad fysisk aktivitet samt förbättrade matvanor.

HÄLSA – EN MÄNSKLIG RÄTTIGHET

Hälsa är en mänsklig rättighet. Alla människor ska ges förutsättningar från samhället för en god hälsa på lika villkor. Detta oavsett:

- ✓ kön
- ✓ könsidentitet eller könsuttryck
- ✓ sexuell läggning
- ✓ etnisk tillhörighet
- ✓ religion eller annan trosuppfattning
- ✓ funktionsnedsättning
- ✓ ålder

En del av det breda folkhälsoarbetet och det livslånga lärandet sker genom folkhögskolornas uppdrag. Skolorna gör det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. De bidrar även till att utjämna utbildningsklyftor samt höja både bildnings- och utbildningsnivån.

På samma sätt ska nämnden genom sin anslagsbudget stärka arbetet med att involvera det civila samhället att nå regionplanens ambitioner. En utvecklad kollektivtrafik ger också positiva effekter på folkhälsan, liksom hur nämnden når de målsättningar inom miljö- och klimatområdet som finns i organisationens hållbarhetsplan.

2.2 Målområde 2: Region Västernorrland utvecklar arbetet för en god, jämlik och nära vård

Regionala utvecklingsnämnden har inte angett några indikatorer under detta målområde. Områden och verksamheter inom nämnden kan ha behov av att arbeta med aktiviteter som ska leda till en förflyttning under detta målområde.

2.3 Målområde 3: Vi skapar mervärde för befolkningen genom vår verksamhet

2.3.1 Mål: Vi erbjuder attraktiva arbetsplatser för medarbetare och chefer

Region Västernorrlands verksamheter ska bedrivas på ett hållbart sätt. Hållbart medarbetarskap innebär att medarbetarna ges förutsättningar till en god arbetsmiljö där man känner arbetsglädje, är delaktig i arbetet, har goda och attraktiva arbetsvillkor samt ges möjlighet till och tar ansvar i sin medarbetarroll. En viktig del i detta är en utvecklad dialog mellan ledning och medarbetare, där fackförbunden i sin roll som arbetstagarorganisationer är en naturlig part som företrädare för sina medlemmar. Det är viktigt att Region Västernorrland fortsätter att utveckla ledarskapet och ledarskapskulturen, utifrån tydligt samverkansfokus för en jämställd och jämlik arbetsplats.

- Nämnden ska verka för att utveckla den tillitsbaserade styrningen mellan nämnd och förvaltning.
- Nämnden behöver säkerställa att det på kort och lång sikt, finns de kompetenser som behövs inom nämndens verksamhetsområden. Nämnden ska sträva efter att erbjuda utvecklings- och karriärmöjligheter samt en lärande miljö med möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling och även till forskning.
- Nämnden ska verka för god samverkan inom området forskning och innovation, genom samverkan med Mittuniversitetet, men även tillsammans med organisationens egen utvecklingsverksamhet inom FUI (Forskning, utbildning och innovation).
- Nämnden ska verka för ett hållbart medarbetarskap så att målen i Hållbarhetsplanen 2023 eftersträvas samt att de styrande dokumenten efterlevs: Medarbetarskap och ledarskap i Region Västernorrland, Arbetsmiljöpolicy samt Kompetensförsörjningsstrategi för regionen. Nämnden ska följa upp den årliga medarbetarenkäten, med fokus på HME (hållbart medarbetarengagemang) liksom det systematiska arbetsmiljöarbetet i förvaltningen och prioritera insatser där det är aktuellt.
- Nämnden ska årligen följa upp förvaltningens plan för IT och digitalisering.

2.3.2 Mål: Vi främjar samarbete, innovation och utveckling

Hållbarhetsplanen med miljöledningssystemet

I Region Västernorrlands hållbarhetsplan är de globala målen omformade till fyra övergripande mål som är vägledande för hela organisationen. Nämndens uppgift är att stödja och följa upp att hållbarhetsplanen samt temaåret genomförs. Viktiga aspekter i detta är samverkan och samarbete med övriga nämnder och styrelsen samt hantering av målkonflikter och säkra att ekonomiska resurser finns för att genomföra planen.

Nämnden ska säkerställa och utveckla det interna miljöledningssystemet för ständiga förbättringar inom miljöområdet. Att genomföra insatser för att nå regionens klimatbudget tillsammans med finansiering kopplat till genomförandet är prioriterat under året, liksom det fortsatta arbetet inom ramen för diplomeringen Fairtrade.

Jämställdhet och jämlikhet är en förutsättning för hållbar utveckling. I arbetet kopplat till CEMR-deklarationen (den europeiska deklarationen för jämställdhet på lokal och regional nivå) har en kartläggning av jämställdhetssituationen inom regionen genomförts. Regional utveckling ska utarbeta en plan för ökad jämställdhet. Handlingsplanen ska innefatta indikatorer som kan följas över tid och omsättas i aktiviteter som främjar jämställdhet i förvaltningen.

Ägarstyrning

Inom målområdet ska nämnden löpande verka för positiv utveckling av alla samfinansierade verksamheter inom nämndens ansvarsområden. Det sker genom dialoger, direktiv, fördelning av anslag och uppföljning av resultat samt förslag till förändringar i association om så behövs. För nämnden är det viktigt att följa upp resultatet av dessa verksamheter och ge dem förutsättningar att lyckas med sitt uppdrag i länet. Det är prioriterat att löpande följa upp att verksamheterna bedrivs effektivt och i den bästa organisationsformen.

Nämnden ska fortsatt utveckla redan befintliga funktionella och strukturerade samverkansformer inom kultur- och folkbildningssektorn, samt utveckla en mer strategisk konstopolitik för ett tillgängligt och levande kulturutbud.

3 Ekonomi

Grunden för verksamheten inom Region Västernorrland är det som i kommunallagen benämns ”God ekonomisk hushållning”. Detta innebär att det ur ett finansiellt perspektiv krävs att Region Västernorrland har kostnadseffektiva verksamheter som hushållar med tillgängliga resurser samt har en god framförhållning i ekonomin.

Regionbidrag och andra resurser

De anvisade resurserna till verksamheterna i form av regionbidrag är i delar långt mer begränsade än de politiska målen för nämnden. Enligt budgetanvisningar om resursramar för 2023 är regionbidraget 476,2 miljoner kronor. För att täcka det övriga behovet krävs extern intäktsfinansiering på cirka 25 procent för 2023. Finansieringsgapet täcks i första hand av statsbidrag till folkbildning och kultur, samt särskilda medel inom tillväxtområdet. Vissa utvecklingskostnader täcks av projektmedel. Det är av största vikt att förutsättningarna för den externa finansieringen säkerställs. Samverkan inom organisationen är därför fortsatt prioriterad, liksom samverkan med andra aktörer i länet. Ett utvecklat påverkansarbete är av betydelse för planperioden.

Region Västernorrland har generellt sänkt ramuppräkningsgraden med 0,5 procent för 2023 (ny nivå är 2,5 procent) till följd av minskad kostnadsökningstakt i enlighet med SKR:s bedömning av LPI-utvecklingen (Landstingsprisindex) för kommande år. För år 2024 beräknas kostnadsökningstakten åter bli 3,0 procent.

Det generella krav på kostnadsreducering inom nämndens uppdrag, som togs i budget 2022 med 1 miljon kronor per år 2023 och 2024, den ligger kvar för 2023–2025.

Uppdraget med *Våld i nära relationer* och ekonomiskt stöd till funktionshinderorganisationer flyttar över till Regionala utvecklingsnämnden med tillhörande budgetmedel inför 2023.

Samägda- och samfinansierade verksamheter

De verksamheter som Region Västernorrland driver i olika associationsformer har stora årliga anslag vilka ska rymmas inom de givna resursramarna. Hos dessa organisationer finns sammantaget önskemål om utökade ramar, för i synnerhet utvecklingsområden eller för delar i verksamheten som uppfattas blivit eftersatta, och i vissa delar till drift.

Alla verksamheter som bedrivs både inom förvaltningen och i annan organisering arbetar därför aktivt för att öka sin externa finansiering. Genom dialog, direktiv och annat verkar nämnden för att se en ökning av extern finansiering av samfinansierade verksamheter.

Medel för en regional filmfond, 3,45 miljoner kronor, finns fördelade i budget för 2023.

Kostnadseffektivitet prioriteras

Samverkan med andra aktörer i länet är prioriterad, det möjliggör ökad kostnadseffektivitet. Extern finansiering genom projekt är prioriterad inom all verksamhet där det finns utvecklingsbehov. Nämndens möjligheter att växla upp regionbidraget med statliga medel ses som extra angeläget för att klara det breda hållbara regionala utvecklingsansvaret.

Ekonomiska mål

Nämndens mål är att ha en ekonomi i balans över tid. För att nå detta behövs långsiktig planering, och ett arbete att säkra extern finansiering.

3.1 Ekonomiska mål

Region Västernorrlands övergripande finansiella mål är en ekonomi i balans över tid, vilket innebär att varje nämnd ska hålla givna ekonomiska ramar samt arbeta för kostnads-effektivitet.

3.2 Ekonomiska ramar

Ramområde	Ram 2022	Ram 2023	Ram 2024	Ram 2025
Regional utveckling, miljoner kronor	459,6	476,2	484,4	493,8

Inklusive tilläggsbudget på 24 miljoner kronor för 2022.

4 Konsekvenser och riskbedömning

- **GLOBAL UPPVÄRMNING**

Den globala uppvärmningen måste begränsas och resursanvändningen minskas för att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Risk föreligger att tillräckliga resurser inte avsätts för att vi ska nå miljö- och klimatmålen i hållbarhetsplanen, målsättningar i RUS, samt för att klara vårt ansvar i ett globalt perspektiv. Klimatförändringarna i Västernorrland kommer att medföra negativa konsekvenser kopplat till mer extrema väderförhållanden.

- **EN ÅLDRAD BEFOLKNING OCH FOLKHÄLSA**

Länet har omfattande demografiska utmaningar med en högre andel äldre invånare och en lägre andel i yrkesför ålder. Dessa påverkar länets förutsättningar inom en rad områden, som exempelvis folkhälsa och kompetensförsörjning.

I Folkhälsorapport 2021 framgår att exempelvis den självskattade hälsan är lägre i Västernorrland än i riket och att kvinnor har lägre självskattad hälsa än män. Övervikt och fetma i den vuxna befolkningen fortsätter att öka i länet och ligger högre än riket. Den psykiska ohälsan ökar hos ungdomar och hos unga kvinnor. Rapporten visar även att ju lägre socioekonomisk position desto sämre hälsa hos individen.

- **KOMPETENSFÖRSÖRJNING**

Bristen på kompetens ökar både inom privat och offentlig sektor vilket gör matchning på arbetsmarknaden till en av våra mest prioriterade frågor. Från och med 1 augusti 2022 har regionerna ett utökat uppdrag inom området:

- ✓ att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för att genomföra strategin,
- ✓ att fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.

Kompetensförsörjningsuppdraget till nämnden breddas men mer resurser förs inte till. Dessutom pågår ett intensivt arbete med att locka etableringar till regionen. Några etableringar är redan beslutade medan andra är att vänta. Även om det är positivt för länet kan vi räkna med utmaningar - inte minst just tillgång till relevant kompetens.

- **DIGITALISERING**

Även digitaliseringen är avgörande för att klara välfärdsuppdragen och det är av stor betydelse hur nämnden ges möjligheter att verka inom detta område.

- **KOLLEKTIVTRAFIKENS ORGANISERING**

I regionplanen beskrivs behovet av ett arbete för en samlad styrning av den regionala kollektivtrafiken under ledning av Region Västernorrland, samt att vi ska verka för en skatteväxlad finansiering av den kommunfinansierade trafiken. Kostnadsökningar inom kollektivtrafiken behöver hanteras i närtid. Det behövs också ett omfattande arbete för att anpassa utbud, trafikslag, efterfrågan och hållbarhet. Kostnadsutvecklingen är i sig

ett hot mot övriga verksamheter inom förvaltningens ansvarsområde. Inom nämndens uppdrag ligger ett fortsatt arbete i länet för skatteväxling av trafiken. Utvecklingen av sjukresor behöver göras i nära dialog med utvecklingen av god och nära vård.

- **FOLKHÖGSKOLORNAS UPPDRAG VÄXER**

Den externa finansieringen av folkhögskolorna med statsbidrag är beroende av politiska beslut på regeringsnivå. Under flera år har folkhögskolan växt kraftigt och nya resurser har skapats för att kunna möta olika samhällsutmaningar, inte minst på integrationsområdet och i nya yrkeskurser. Av största vikt för regionens folkhögskolor, är att behålla en hög grad av extern finansiering, att undersöka nya samarbeten, och utvecklas genom projekt – då en uppräknig av statsbidraget saknas. Det finns en stor osäkerhet kring hur den statliga finansieringen kommer att utvecklas, ett påverkansarbete genom Folkhögskoleförbundet inom SKR är därför viktigt. Uppdrag till folkhögskolorna inom internt kompetensförsörjningsarbete måste finansieras av regionbidraget.

- **TILLGÅNGEN TILL KULTUR**

De regionala kulturverksamheternas roll för hållbarhet, regional utveckling och för jämställd tillgänglighet till kultur i hela regionen blir alltmer angelägen. Kulturens större roll för kultur och välbefinnande, samt bidrag till ett rikt kulturutbud för äldre, samt för barn och unga betonas under kommande år. Att utveckla den kulturella infrastrukturen är avgörande för hur vi - och de verksamheter som finansieras från Region Västernorrland - ska lyckas. En utmaning för den regionala ekonomin är att göra en långsiktig finansiering möjlig. Kultursamverkansmodellen har över tid haft en låg ekonomisk uppräknig av statsbidragen, vilket ställer högre krav på regionala resurserna.

De estetiska folkhögskolekurserna är viktiga ur ett regionalt kulturpolitiskt perspektiv. Detta då folkhögskolor är viktiga för att erbjuda kurser på hög konstnärlig nivå, bibehålla kvalitet och utvärdera utbildningarna utifrån det regionala och nationella behovet av kompetensförsörjning.